

אש ישראל

השיעור השבועי

מפי מורינו הרה"צ

רבי יצחק שמואל אהרן לעזער שליט"א

פרשת
עקב
תשפ"ו

גליון
תקכ"ד

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 073-388-6654, בארה"ב: 605-477-4445

- שנת תשפ"ו הבעל"ט.

ועכשיו אנחנו אוחזים בסוף ועקב שנה זו, והוא זמן שמתחילים מחדש! הלימוד של רבינו הוא תמיד שמקשרים את הסוף להתחלה - "אחרית כראשית" - כשמתקרבים לאיזה סוף וסיום, כל העניין של 'סיום' זה הכל כדי להתחיל 'מחדש'! מסיימים ב'כי טוב' ומתחילים ב'כי טוב'!

זו העבודה שלנו בימים אלה - שנשארו לנו כששה שבועות עד סוף השנה - לנצל אותם! הנה מגיע חודש אלול - בשבת הבאה מברכים חודש אלול, שהוא חודש התשובה, והכל לעורר אותנו שאפשר לתקן את הכל! אם אדם לוקח עצמו בידיים ברצינות - הוא יכול!

ואם הסמ"ך מ"ם יגיד לו: 'אבל נזכרת רק עכשיו... איפה היית עד עכשיו?...'

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת עקב, והיום היה חמשה עשר באב, וכבר הולכים ומתקרבים לסוף השנה, והכנה גדולה לקראת שנה חדשה, וזה כבר מרומז בְּשִׁמָּה של הפרשה: "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן" - 'עקב' לשון של סוף, כי עכשיו הוא הזמן להתעורר - בסוף השנה.

מיום חמישה עשר באב עד סוף השנה נשארים ארבעים יום, מה הכוונה? כי תחילה הבריאה לפי דברי ר' אליעזר שבריאית העולם היתה בחודש תשרי - היתה בכ"ה אלול, כי יום השישי של הבריאה הוא ראש השנה - יום בריאת אדם הראשון, וארבעים יום לפני כ"ה אלול זה עכשיו - חמישה עשר באב, ומובא בדברי צדיקים (בניישכר) שזה בגדר 'אַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם יְצִירַת הָעוֹלָם'; עכשיו מתחילה היצירה של הבריאה החדשה

והאותיות י"ה' הן בסוף. והעניין מבואר בספרים הקדושים, כי יהו"ה' כסדרן זה כשאדם מתחיל את העבודה כסדר, י"ה' מרמז על המוחין - שהוא זוכה ללכת בעבודת ה' כסדרן, ומתחיל עם המוחין שלו, ומשקיע את כל הכוחות, ולבסוף הוא מגיע לוי"ה' - שהכל הולך כסדרן. אבל לפעמים זה לא הולך ככה... כי לא תמיד אדם זוכה להתעורר 'מלמעלה'.

כי הנה יש ענין שנקרא "אתערותא דלעילא", דהיינו שמעוררים את האדם מן השמים. לפעמים האדם הוא יָשָׁן, ושקוע בתרדמה, אך על כל אחד מרחמים מן השמים, ורוצים לקרב אותו לעבודת ה', אזי שולחים לו איזו התעוררות מן השמים - שלזה זוכה כל אחד מפעם לפעם, לא מצידו, אבל מן השמים שולחים לאדם הרהור תשובה.

המשנה אומרת (אבות ו, ב): **'בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בֵּית קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמִכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת, אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מַעֲלִבּוֹנָה שֶׁל תוֹרָה;'** יש בת'קול שמעוררת את כולם לחזור בתשובה. שואל הבעש"ט הקדוש: בני אדם פשוטים לא שומעים את הבת'קול הזאת, וא"כ בשביל מה היא יוצאת כל יום? אומר הבעש"ט הקדוש: מה שהאדם מקבל לפעמים איזו התעוררות - פתאום הלב שלו מתחיל לפעום 'מה יהיה איתי'... עכשיו הנשמה שלו שמעה את הבת'קול הזאת, ומזה הוא קיבל "אתערותא דלעילא"!

והעבודה של האדם היא לקחת את

התשובה היא תמיד: **'אני לא הייתי! אני עכשיו נולדתי - "אֲנִי הַיּוֹם יִלְדָתִיךָ" - ואני מתחיל מעכשיו!'**...

זה הכוח של עמישראל, וזה אחד מהלימודים העיקריים של רבינו - ענין של 'התחדשות! והתחדשות צריכים תמיד, ובפרט כשנדמה לאדם 'מה יהיה איתי'... עבר כבר הרבה זמן, ועכשיו אני אוזח בסוף איזה ענין, ואיפה הייתי עד עכשיו?...' אבל רבינו נותן לנו את הכוח של **'וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוֹן'** - לא שמעת ולא היית מוכן בהתחלה ובראש של העניין, אתה מחדש את עצמך בסוף וב'עקב'!

'עקב' הוא, כאמור, הסוף של הגוף, ומהו המקום הכי רחוק מה'עקב'? הראש! ואכן האדם היה רוצה כבר בהתחלה ובראש להתחזק בעבודת ה' - בלימוד התורה, בתפילה, במצוות ומעשים טובים, אבל לא עלה לו... ואמנם ב"ה 'פה ושם' הוא תפס נקודות טובות, אבל לא כמו שהוא רצה... וממילא יש לו ניסיון: 'מה יהיה עכשיו?...' **עכשיו תקיים: "וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמָעוֹן" - תתחיל עכשיו!**

וידוע לנו מפי חכמינו הקדושים: **'אֵין וְהָיָה אֶלָּא לְשׁוֹן שְׁמָחָה;'** מה השייכות בין שמחה ל'וְהָיָה'? שאדם אומר: מה שהיה - היה! אני שוכח את הכל! אני מתחיל מעכשיו!

מילת 'והיה' זה אחד מצירופי שם הוי"ה, רק שבשם הוי"ה האותיות כסדרן: יהו"ה, וכאן האותיות וי"ה' הן בהתחלה

יכול לעשות בעבור איזו התעוררות שהוא מקבל? דיבורים, כיסופים ותפילות להקב"ה!

וכמו שרבינו מסביר (ליקו"מ ח"א סי' סו, ובעוד מקומות) שצריכים לעשות **נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף** (א), (יא) - לעשות נקודות לכיסופים שלך! כי הכיסופים הם עפ"י רוב בתוך הלב - אדם מקבל פתאום איזו התעוררות, ומרגיש איזו התרגשות, רבינו מלמד אותנו תכנים את הרגשות הללו בתוך דיבורים! תגיד את זה להקב"ה - **רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי רוֹצֶה לְחַזֵּר בְּתִשּׁוּבָה! אֲנִי רוֹצֶה לְהִיטֵר עֲרִלְיָכֶעַי אִיד! אֲנִי רוֹצֶה לְהִיטֵר דְּבוּק בְּךָ!...** תרבה את הדיבורים ותרחיב אותם!

אם אדם עושה את זה - זהו הכלי הכי גדול שיכול לעשות... כי תפילה זה דבר העומד וקיים לנצח! חכמינו הקדושים אומרים (ברכות ו): **אֵין עֲמִידָה אֶלָּא לְשׁוֹן תְּפִלָּה**; פירוש אחד: עיקר המעמד של האדם הוא ע"י תפילה; כשאדם מרגיש שהוא נופל הרבה, והוא לא כ"כ חזק בעמידתו - יעסוק בתפילה! פירוש נוסף: **עמידה** הוא דבר העומד וקיים לנצח, ו'אין עמידה אלא לשון תפילה' כי אדם המרגיל לשונו להתפלל הרבה להקב"ה - הוא מייצר דבר שיהיה קיים לנצח!

אדם אומר: 'התפללתי, לאיפה הלכה התפילה?... בליקוטיהלכות (הלכות ר"ח, הלכה ה) מובא שיחה נוראה ונפלאה בעניין תורה ותפילה, ורבי נתן מסביר שם שתפילה נקראת 'עלמא דאיתכסייא' - עולם מכוסה. לעומת זאת, תורה נקראת 'עלמא דאיתגלייא' - עולם גלוי. מה הפירוש?

זה 'למעשה', ולא לתת לזה לעוף לרוח... תעשה משהו!

הרה"ק מברדיטשוב זי"ע מביא בספרו הקדוש את דברי הרמב"ן הקדוש (כתבי הרמב"ן - מלבד רמב"ן על התורה יש את כתביו על עניינים שונים) בפרשו את הפסוק (שה"ש ב, ז): **"אִם תַּעֲרִיזוּ וְאִם תַּעֲזִיבוּ אֶת הָאֱלֹהִים עַד שֶׁתִּחַפֵּץ"** - הפסוק מדבר על התעוררות האדם, ומהו שהפסוק מסיים **'עַד שֶׁתִּחַפֵּץ'**? מסביר הרמב"ן הקדוש: אם אדם מקבל איזו התעוררות - שזה מגיע מלמעלה, ואולי זה בא לאדם שהשקיע בעבודת ה', ולא הלך לו, אבל פתאום הנה נפתח לו הלב וקיבל איזו התעוררות גדולה - אז מה אתה עושה עם ההתעוררות הזאת? אל תתן לזה ללכת ללא-כלום! אומר הרמב"ן הקדוש שזה מה שטמון במילים **'עַד שֶׁתִּחַפֵּץ'** - תעשה איזה 'חפץ' וכלי שיכיל בתוכו את ההתעוררות שקיבלת! אל תתן לזה שילך לאיבוד! תכין איזה 'חפץ' להכיל את ההתעוררות!

ולפי דרכו אומר הרמב"ן שם שה'חפץ' הוא איזה קיום מצוה, או לימוד תורה, עשיית צדקה, תעשה איזה דבר שההתעוררות תישאר אצלך! קיבלת התעוררות ואתה מיד אומר: **רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי אוֹהֵב אוֹתְךָ! אֲנִי רוֹצֶה לְחַזֵּר בְּתִשּׁוּבָה! מַה יִּהְיֶה אִתִּי?... ומיד תעשה איזו 'פסיעה' שתתפוס את ההתעוררות הזו שתישאר אצלך תמיד.**

ולפי הלימודים של רבינו הקדוש: מה יכול להיות הכלי הכי יפה והכי גדול שאדם

מוסר לשני את התפילות, כי מלאך אחד יכול להגיע עד מקום מסוים, ומוסר למעלה ממנו, ולבסוף מגיע למקום גבוה כזה שהמלאכים לא עולים לשם רק משביעים את התפילות שתלכנה אל הקב"ה כביכול בעצמו... זה מה שנעשה מתפילה של איש יהודי!

אדם נמצא כאן בזה העולם הגשמי - במקום שפל ונמוך מאד, ובפרט לעומת המלאכים - שהם נמצאים בעולם היצירה (למעלה מזה יש את עולם הבריאה - כסא הכבוד, ויש את עולם האצילות - עצם כבודו יתברך), ואנחנו נמצאים בעולם העשיה - המקום הכי נמוך, ואדם יכול להגיד: 'אני נמצא פה בעולם העשיה הנמוך, ומה אתה מספר לי ממלאכים...? אני אינני יודע מה לעשות עם עצמי...' אבל זה כל הניסיון של האדם, ועליו לעמוד בניסיון!

רבינו אומר (חיקוי"מ ח"ב ס"א) שהאדם נברא כדי שיהיה לו ממשלה על המלאכים; אנחנו אמנם נמצאים כאן בזה העולם הגשמי - ב'עֶקֶב', במקום הכי נמוך, אבל לא נשכח שְׁכָל הגוף עומד על העקב... אותו ענין: אנחנו נמצאים כאן בזה העולם הגשמי, ואכן מצד הגשמיות נראה שאנחנו במקום הנראה בתוך הסתרה והעלמה גדולה, והכל מלא בחומריות וגשמיות, אבל בתוך הגוף הגשמי הזה - בחומר העב והגס הזה - מונחת נשמה קדושה שבאה מעצם האצילות, והיא 'חלק אלוך ממעל'! אדם אומר: 'אני אדם פשוט, והלוואי פשוט... הרבה גרוע מלהיות פשוט...' אבל תזכיר

מסביר רבי נתן: כשאדם לומד תורה - דף גמרא, פרק משניות - זה מגולה אצלו, יש לו את זה 'בכיס' [ובפרט אם הוא רושם שלמד כך וכך, וזכה לסיים מסכתא וכו']. כשאדם רושם - זה נותן לו חיות!], לאִכֵּן התפילה - אדם מתפלל, והוא תוהה: 'היכן היא התפילה?'... היה לו התבודדות, הוא דיבר להקב"ה, התפלל שחרית או מנחה ומעריב, וניסה לומר את כל המילים וכו', אבל מה נעשה עם התפילות הללו?...

מה נעשה עם התפילות שלך? התפילות שלך עולות למקום כ"כ גבוה! במעלת התפילה אומרים חכמינו הקדושים (ברכות 1:): על הפסוק (תהלים יב, ט) "כָּרַם זֵלוֹת לִבִּי אָדָם" - אֵלֹהֵי דְבָרִים שְׁעוֹמְדִים בְּרוֹמֹם שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶן; תפילה עומדת ברומו של עולם!

וזה אכן הניסיון של האדם - שהוא לא רואה מה נעשה עם מילות תפילותיו; מובא במדרש, שאפילו מלאכים אינם יודעים מה נעשה עם התפילות של האדם! ואכן, ישנם מלאכים שהם ממונים להעלות את התפילות - אדם מוציא מפיו תפילות, ויש מלאכים שמסבבים את האדם והם מעלים את התפילות למעלה, אבל גם הם אינם יודעים מה נעשה איתן, כי התפילות מגיעות סוף כל סוף אל האור־איין־סוף - אל הקב"ה כביכול בעצמו! הם מגיעות לכסא־כבודו - אל המקום הכי גבוה שגם המלאכים לא מגיעים לשם! רק יש כיתות של מלאכים - "גְּבֻהָ מֵעַל גְּבֻהָ שְׁמֶר" (קהלת ה, ז) - וזו שליחותם, שאחד

לדבר ברגע שקיבל את הנשמה, סימן
שזה הממוצע והמחבר בין הנשמה והגוף.
הנשמה לבדה היא מסתובבת ופורחת
באוויר, אבל כדי להכניס אותה באיזה
גשמיות - בתוך גוף, זה ע"י כח הדיבור.

וזה הפלא הגדול ביצירת האדם -
שמתחברים אצלו הנשמה והגוף ביחד,
וכמבואר בדברי הרמ"א (שו"ע או"ח סימן ו)
לגבי ברכת 'אשר יצר' - שהגוף של האדם
בנוי בחכמה נפלאה וכו', ואחר שמביא
מרבית הבית יוסף כמה עניינים בזה, מוסיף
הרמ"א: 'ועוד יש לפרש שפלא לעשות
במה ששומר רוח האדם בקרבו וקושר
דבר רוחני בדבר גשמי והכל הוא על ידי
שהוא רופא כל בשר כי אז האדם בקו
הבריאות ונשמתו משתמרת בקרבו'.

אם הזכרנו את ברכת 'אשר יצר' - נרחיב
הדיבור בעניינה: ברכת 'אשר יצר' זו
אחת מהברכות הכי מצויות אצל האדם,
כי הקב"ה הטביע באדם שיצטרך לצאת
בכל פעם לצרכיו, ואדם לא תופס שהברכה
הזאת כ"כ קדושה וגבוהה, ומי שמתבונן
בה - 'יוצא מכליו' לגמרי...

אם אנחנו מדברים מעניין 'גשמיות'
של האדם, הרי שהדבר הזה הוא הרבה
יותר ירוד ונמוך - שאדם צריך לצאת,
אבל כך הטביע הקב"ה בעולם - שאדם
צריך להפריד מגופו את הפסולת, וישיאר
גופו נקי [לכל הפחות בגשמיות].

מובא בספרים הקדושים מפי צדיקים,
שאם אדם מבקש עצה למידת השפלות,

לעצמך: 'בתוכי יש נשמה קדושה וגבוהה
שהיא חלק אלוך ממעל!'

איתא בספה"ק הלשון: 'מאן דנפח
- מדיליה נפח'; בבריאת האדם נאמר:
'**וַיִּצְרֶה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָא מִן הָאֲדָמָה
וַיִּנְפֹּחַ בָּאָפִיו נְשָׁמַת חַיִּים**' - הקב"ה נפח
בתוך אדם הראשון [ובכל אדם] 'נשמת
חיים', ומהי 'נשמת חיים'? "חלק אלוך
ממעל"! וזהו 'מאן דנפח - מדיליה נפח'; מי
שנופח - הוא נופח מתוכו [משל לניפוח
'בלון', האוויר שנכנס אל הבלון מגיע מן
המנפח], אותו דבר בבריאת האדם: בתוך
הגוף הגשמי של האדם, שהוא 'עפר מן
האדמה', הקב"ה נפח 'נשמת חיים'!

ואזי: 'וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה' - אומר
התרגום: 'וַיְהִי הָאָדָם לְרוּחַ מְמַלְאָ' - הוא
התחיל לדבר. אם נתבונן במה שכתוב
פה, נראה דבר נורא ונפלא מאד: 'כח
הדיבור' התחיל ברגע שאדם קיבל בתוכו
את הנשמה - ה'חלק אלוך ממעל!' כי
לפניכן היה האדם רק גולם - ללא יכולת
דיבור, כי עדיין לא ניתנה בו הנשמה
[כמו שרואים ברמיזה אצל אדם שהוא
לא נמצא בזה העולם - הוא לא מדבר
יען כי יצאה ממנו הנשמה], אבל מיד
כשנכנס באדם הכח האלקי - הוא התחיל
לדבר... מה מונח פה? הדיבור של האדם
הוא הסימן וההוכחה שהוא חי!

נמצא לפי זה, שהדיבור - הוא הקשר בין
האדם לבין גופו; הנשמה והגוף מתחברים
עלידי הדיבור שלי! כי אם האדם התחיל

- יש לו מלאכים שהולכים אִתּוֹ! ואמנם מזכירים זאת קודם השינה: 'בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מִיְמִינִי מִיְכָאֵל וּמִשְׁמָאלִי גְבַרְיָאֵל' וכו', אבל לא שמים לב לכך... [כמובן אדם צריך זכות שלא יעשה מעשים לא טובים ויברחו ממנו המלאכים... אבל 'למעשה' - אדם זוכה שמלאכים מלווים אותו!]

ודבר זה מתגלה ביותר בשבת קודש, שאז כל יהודי מתעלה בקדושה יתירה, והמלאכים מלווים אותו, עד כדי כך שאדם מגיע לביתו בליל שבת ומתחיל לומר 'שלום עליכם' למלאכים... ואומרים זאת בתמימות ופשיטות: 'שלום עליכם מלאכי השלום' - מלאך מיכאל, גבריאל, רפאל, אוריאֵל, שהם מלווים את האדם! אפילו יהודי פשוט מקבל את ההארה הגדולה הזאת בליל שבת!

אבל גם באמצע השבוע יש ענין כזה, ולכן איתא שם בגמרא, שלפני שאדם יוצא לצרכיו, הרי הוא נכנס למקום לא כ"כ נקי, ואסור לומר בו דברים שבקדושה [ישנן כל ההלכות השייכות לזה], ומחמת שהמלאכים לא נכנסים עם האדם לשם - יש נוסח לומר למלאכים: 'התכבדו מכובדים', ואומרים שם בכפל לשון: 'המתינו לי המתינו לי' - כי עפ"י רוב ישנם שני מלאכים [אחד מימין האדם ואחד משמאלו], וזה כעין שאומרים למלאכים 'סליחה, תמתינו לי, אני כבר חוזר'...

וכאמור, אמנם דבר זה מובא בגמרא,

עצתו היא שיתבונן ויזכר לרגע שהוא צריך לצאת לצרכיו וכו', וכי אתה צריך יותר מזה?... הלא אדם מתבייש בזה [ואכן עושים זאת בצניעות, כי זה ענין של בושה]. אדם מתפאר 'אני כך וכך', אבל תראה איך אתה כמו - להבדיל - בהמה שעושה צרכיה, ואדם מתגעל בזה, כן אצל האדם - אם הוא יזכור זאת, וכי הוא צריך עוד עצות כדי לשבור את הישות שלו? תסתכל על עצמך...

ולכן כשפרעה התפאר בעצמו שהוא אליל, טען שהוא יושב כל היום על כסאו ולא צריך לצאת... והקב"ה אמר למשה רבינו: **תלך ותמצא את פרעה מוקדם עוד לפני נץ החמה, והוא בורח אל הנילוס כדי שלא יראו אותו...** - "לֵךְ אֶל פְּרַעֲהַ בְּבֹקֶר הַנֶּהָ יֵצֵא הַמִּיָּמָה וְנִצְבָּתָ לְקִרְאָתוֹ עַל שְׁפַת הַיָּרֹד" - שם תתפוס אותו שהוא 'עובד' על כולם ומספר שהוא אליל... הוא חתיכת סירחון!

ובמסכת ברכות (דף ס:) תיקנו לנו חכמינו הקדושים ברכה מיוחדת לברך אחר שאדם יוצא לצרכיו; אגב, שם בגמרא מובאת 'תפילת רשות' שאדם יאמר קודם שנכנס לבית הכסא [אמנם זה מוזכר בשו"ע (או"ח ג, א), אבל לא נוהגין זאת בימינו (כמובא שם)] שהאדם אומר למלאכים: 'התכבדו מכובדים' וכו'.

אלו דברים שאדם לא שם לב אליהם! אדם שם על ליבו שלכל מקום שהוא הולך מלאכי מעלה מלווים אותו?... יהודי שהולך

והעיקר שאדם יכוון למה שהוא אומר!

ובברכה זו משבחים להקב"ה בכל הכוחות ובכל העולמות! אדם מברך את הקב"ה: **"אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחֶכְמָה"** - 'יָצַר' זה ענין של 'יצירה', והזכרנו לעיל שעולם היצירה הוא 'עולם המלאכים', אבל האדם הוא יותר גבוה! שזה "אשר יצר את האדם בחכמה" - הקב"ה יצר את האדם עם 'חכמה' שזה כבר יותר גבוה מן המלאכים... המלאכים הם 'שכליים נפרדים', והם גבוהים מאד, אבל אדם שנמצא כאן בזה העולם עליו אומרים 'אשר יצר אדם בחכמה' - לאדם יש חכמה שהוא יכול להכיר הקב"ה מכל הגשמיות! מכל מה שעובר עליו בחיים, אפשר לו להכיר את הקב"ה!

וממשיכים לומר: **"וּבְרָא בּוֹ"** - ופה כבר מזכירים את **עולם הבריאה**, עולם יותר גבוה, ונקרא בספה"ק 'עולם הכסא'. **"נִקְבִּים נִקְבִּים חֲלוּלִים חֲלוּלִים"** - מובא בסידור האר"י הקדוש (סידור רבי שבת מראשקוב) אשר ד' לשונות אלו הם כנגד ד' עולמות, ורבינו לימד אותנו (ליקו"מ ח"א ס' כא) ששבעת הנרות מכוונים כנגד ד' כוחות שיש במוח האדם - עיניים, אוזניים, חוטם ופה, ובליקו"מ ח"א ס' ב' בהגהה זה נקרא [עפ"י לשון הזוהר הקדוש] **"נוקבא דפרדשקא"** - הנקב של העולמות העליונים. 'פרדשקא' זה ענין של 'כלי חלול'. וזהו **"נִקְבִּים נִקְבִּים חֲלוּלִים חֲלוּלִים"** - ד' לשונות שאנחנו משבחים להקב"ה שברא בתוכנו את הנקבים -

אבל איתא בשו"ע ופוסקים שלא נוהגין בזה, ומוסבר בדברי הראשונים דזה מחמת שאיננו מוחזקים לזה - שאדם יגיד דברים למלאכים... אז ביטלו את העניין הזה. אך עם-כל-זאת, שמעו מפי צדיקים שאמרו קודם כניסתם לבית הכסא: **'אני כבר חוזר'**... וזה כמו שאמרו את התפילה הזו בקיצור, ובמקום לומר את כל הנוסח 'התכבדו מכובדים' וכו' - **'אני כבר יוצא'**...

כל זה מדובר לפני שאדם נכנס לבית הכסא. ובתוך בית הכסא ישנן כל ההלכות שצריכים לשמור - כמובא בתחילת שו"ע אורח חיים (ס"א) כל הלכות הצניעות וכו', ואיך צריכים להתנהג בדבר זה; זו המעלה של עם ישראל, שאפילו בדברים כאלה ג"כ יש הלכות! וכמובא שם - שצריך לכסות עצמו, ולא יגלה יותר מדי וכו', וכן כל ההלכות שישנן - איך אדם צריך לנקות את עצמו. **אצל עם ישראל יש הלכה על כל דבר!** אדם שהוא לא לומד הלכה - מה הוא יודע? זה כמו בהמה... בהמה מה היא יודעת? היא הולכת באמצע הרחוב ומטילה את הרפש שלה, אבל יהודי מתנהג לפי הלכות התורה! וזו הקדושה של עם ישראל!

ואחר שאדם יוצא מבית הכסא, תיקנו לנו חכמינו הקדושים ברכה של גילוי אלקות! וזה דבר גדול שמדפיסים בהרבה מקומות 'טבלה' שיכולים לומר את הברכה מתוך הכתב! כי כשאדם מתבונן במילים - זה לפעמים מעורר את הכוונה, וזה דבר גדול שתיקנו את זה - לומר מתוך הכתב,

את הכל ומפקיר את עצמו... ואכן מוצאים זאת לפעמים אצל בעלייתשובה שהיו רחוקים לגמרי וכו', ופתאום מקבלים התעוררות גדולה לחזור בתשובה, וברגע אחד הם רוצים לזרוק את הכל ולשנות את כל הלבוש וכל תהליך החיים וכו' וכו' - ולא רק לעצמם, אם הם נשואים - הם רוצים להפוך את כל הבית 'ברגע אחד', אבל זה לא הולך ככה... אמנם קיבלת התעוררות - אשריך! באמת כל הכבוד! אבל לאט לאט... אי אפשר לצאת 'ברגע אחד' מהכל...

אם אדם יוצא מתוך מקום מאד קר וקפוא, וקופץ תיכף ומיד לתוך מקום חם מאד - הגוף לא יסבול את זה... וכן להפך - אם יוצא מחום לקור, זה מסוכן, ה' ישמור... אי אפשר ללכת ככה! מוכרחים ללכת בהדרגה!

וזו היתה מצות 'הגבלה' בקבלת התורה - "הַגְבֵּל אֶת הָהָר" (שמות יט, כג), כדי שאדם לא יפרוץ את הגבול, כי מחמת שראו כזה גילוי שכינה בהר סיני, היו עלולים להגיע לידי 'ריבוי אור' - שעוזבים את כל הגשמיות וכו' ולא אכפת מכלום וכו', אבל זה לא יחזיק מעמד... כי אמנם באותו רגע האדם מתלהב מאד מאד, אבל אח"כ כשנזכר היכן הוא - מבין שהוא לא יכול, וממילא הוא נופל מהכל, ה' ישמור, ואין לזה קיום... העיקר בעבודת ה' שאדם יהיה עם 'צמצום'!

וזוהו 'אם יפתח אחד מהם'; כי הנה

שבעת הנרות: העיניים, האוזניים, החוטם והפה, שהם "נקבים" ו"חלולים", וזה ד' לשונות כנגד ד' נקבים אלה.

וממשיכים לומר: "גְּלוֹי יִדְוֶעַ לִפְנֵי כְּסָא כְּבוֹדָךְ" - היכן עוד יש ברכה שמזכירים כזאת לשון בשבח הקב"ה 'לפני כסא כבודך'... בדרך כלל מזכירים בברכות את הלשון "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם" - ואומרים את כל שבחי הברכות וענייני המצוות וכו', אבל זאת לא מוצאים שאדם יגיד: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוֹי יִדְוֶעַ לִפְנֵי כְּסָא כְּבוֹדָךְ...

וכאמור לעיל: 'כסא הכבוד' הוא 'עולם הבריאה', ומוסבר בסידור האר"י הנ"ל, שכאן אומרים 'גלוי וידוע לפני כסא כבודך' - 'לפני' היינו יותר גבוה מעולם הבריאה, והוא 'עולם האצילות', שהוא מקום יותר גבוה!

ומה אומרים להקב"ה? "שָׁאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֶם" - ולפי עניינינו מונח בזה לימוד נפלא: 'אם יפתח אחד מהם' סובב על מה שלימדנו רבינו ז"ל, שאדם צריך להיזהר מאד מ'ריבוי אור' בעבודת ה' יתברך. לפעמים בן אדם רוצה לחזור בתשובה, והוא מתלהב מאד מאד, אבל הוא 'יוצא מהכלים', זאת מחמת שאין לו את הצמצום, וממילא ה'עלייה' הזאת גורמת לו את תכלית הירידה, כי הוא רוצה יותר מדי... אדם צריך לדעת: אני רוצה לעבוד את הקב"ה, אבל שיהיה עם מידה, ולא שהוא פתאום כבר "עף" וזורק

מהקב"ה על זאת - וכי אני צריך לשמוע את הכל?!... ומה זה יועיל לי?!... וכי צריך לשמוע את כל הפוליטיקה וכו'?!... ואכן ישנם דברים שצריכים לדעת, ועל זה מבקשים מהקב"ה: 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מֶה שְׁאֵנִי צָרִיךְ לְדַעַת - שְׁאֲשַׁמַּע בְּאִזְוֹ דְרָךְ, וּמֶה שְׁלֹא חָסֵר לִי לְדַעַת - מֶה אֶכְפֹּת לִי?'... וכי אני השוטר או הנשיא של העולם?... הוא מדליק את ה'חדשות' כדי לשמוע מה קורה בכל כדור העולם... ומה עכשיו?... אתה מבלבל 'מה יהיה' וכו' ומתחיל לרעוד וכו', ושומע את כל הלשון-הרע והרכילות - איך אדם לא מתבייש ומגלה את כל השחיתות שלו וכו', הוא הולך לתקשורת וכו' - זו קליפה אחת גדולה! וזה אדם שיש לו "אוזניים גדולות", וממילא הוא טיפס גדול... תבקש מהקב"ה שתשמע רק מה שאתה צריך לשמוע!

וזה פירוש "אִם יִסְתַּם אֶחָד מֵהֶם" - כי אם יהיה סתום לגמרי ואדם לא יראה שום דבר ולא ישמע שום דבר, אזי הוא יגיד 'אין לי כח' ו'מה אני שווה כבר', אבל אדם צריך לדעת: יש לי 'נקבים נקבים חלולים חלולים', והכל כדי להתחזק בעבודת ה', ולהפוך את הכל אל הקדושה...

וזה מה שאומרים להקב"ה: "שְׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אוּ יִסְתַּם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת" - אדם לא היה להתקיים אפילו שעה אחת, ו'שְׁעָה אַחַת' היינו אפילו לרגע אחד... ועל זה מסיימים: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' רוֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת" - ובזה אנחנו חוזרים

מבואר לעיל שאנחנו מדברים פה מ'גילוי אלקות' - "נְקֻבִּים נְקֻבִּים חֲלֻלִים חֲלֻלִים" מדובר על דברים עליונים מאוד, ועל כך מיד אומרים: "שְׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם" - אם היה נפתח האור יותר מדי, אזי "אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם"...

וכן להפך - "אוּ אִם יִסְתַּם אֶחָד מֵהֶם", זאת אומרת שהאור הזה סתום מן האדם, אדם אומר: 'יש לי עיניים, יש לי אוזניים, אבל מה אני יכול לעשות?... אני בן-אדם גשמי, וקשה לי לשמור על עיניי ועל אוזניי' - הוא מוכרח לשמוע את כל מה שמדברים... את הכל הוא צריך לשמוע...

מוהרא"ש היה תמיד מזכיר את הזוהר בפרשת יתרו (דף עה:) בעניין חכמת הפרצוף - שיכולים להכיר מיהו האדם ע"י איבריו הגשמיים: העיניים, האוזניים, החוטם וכו', ולגבי האוזניים אומר הזוהר הקדוש: 'מֵאֵן דְּאוֹדְנוּי וְכִבְרִין, טַפְּשָׁא בְּלִיבָה' - אדם שיש לו אוזניים גדולות, סימן שהוא טיפש. מה הפירוש? "אוזניים גדולות" הכוונה שהוא צריך לשמוע כל דבר... כל דבר הוא חוקר - מה קרה? מה אמרו? מה מדברים?... מה זה יועיל לך אם תשמע כל דבר?!... הברכה הכי גדולה לאדם שהוא לא ישמע מה שלא צריך לשמוע!

מסופר על הרב הקדוש רבי נחמן מהורדענקא זי"ע - הסבא של רבינו - שהעיד עליו הבעש"ט הקדוש שיש לו את הברכה הזו, שהוא לא שומע מה שלא צריך לשמוע, והוא ביקש תמיד

ובמילים אלו נשלמים כל ד' העולמות, כי אמרנו לעיל שמזכירים בברכה זו את כל הד' עולמות: "אשר יצר את האדם בחכמה" - עולם היצירה, "וברא בו" - עולם הבריאה, "לפני כסא כבודך" - עולם האצילות, והיכן מזכירים את 'עולם העשייה' בסוף הברכה, שמסיימים: "רופא כל בשר ומפליא לעשות" - 'לעשות' רומז על 'עולם העשייה' שבו אנחנו נמצאים, כאן בזה העולם, והקב"ה עושה עמנו פלא - "נִרְאָה תְהִלַּת עֲשֵׂה פֶּלֶא" (שמות טו, יא)!

ונשוב אל הנקודה של תחילה השיחה: מכאן מתחיל 'כח הדיבור' של האדם! מיד כשהיה חיבור בין הנשמה והגוף - 'וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים', אזי אז: 'וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה' - 'לְרוּחַ מְמַלְאָה', הוא התחיל לדבר...

ומכאן פירשו צדיקים, שעל־כן אנחנו מוצאים ש'דיבור' נקרא 'פלא'; מי שלומד 'משנה תורה' להרמב"ם, הספר שעוסק בכל הלכות נדרים ושבועות ונזירות וכו' נקרא ספר 'הפלאה', ומקורו מן הפסוק (ויקרא כז, ב): "אִישׁ כִּי יַפְלֵא נָדָר וְגו' - שהוא ענין של 'דיבור'; ומה השייכות בין 'דיבור' ל'פלא' מה מגיע ענין של 'הפלאה' לענין של 'דיבור'?

עפ"י כל האמור מובן היטב, כי זהו ה'פלא' הגדול - הדיבור הנובע מן החיבור בין הנשמה והגוף, כי ברגע שהתחברה הנשמה עם הגוף - התחיל ה'פלא' הגדול שאדם זוכר לְדַבֵּר!

לעניינינו, שבתחילת השו"ע מסביר הרמ"א מהו הפלא שמזכירים בברכה זו: שהקב"ה מחבר רוחניות וגשמיות ביחד!

מה זאת אומרת? ננקוט לדוגמא: 'מים' ו'אוויר' אינם מתחברים ביחד; אם מפוצצים 'בלון' - מיד יוצאת כל הרוח. והנה הקב"ה יצר וברא את גוף האדם, ונפח בו את 'רוח החיים' - וזה קיים... מיום לידתו של האדם עד יומו האחרון הוא נושם, ומי מחבר את הגוף והנשמה ביחד? אדם לא שם זאת על לב - 'אני חי'... איך אתה חי? הרי בכל רגע הקב"ה עושה 'פלא', שזה 'מפליא לעשות' - זה הפלא הכי גדול של הבריאה, שבכל רגע נשארת הנשמה בתוך הגוף והיא איננה בורחת... הקב"ה צריך לחבר את זה תמיד ביחד, וכמגיע הזמן להפסיק זאת - מפסיק זאת, אבל כל זמן שהאדם קיים זה נעשה!

ומתי מברכים את הברכה הזו? דייקא אחר שאדם יצא לצרכיו, והיו נראים מעשיו כמעשה בהמה, אבל עכשיו יצאת - תן תודה להקב"ה על שיוכלת לנקות את הגוף שלך, ואתה חי ובריא ב"ה, והקב"ה הוא 'רופא כל בשר' - וכמובא שם בשו"ע, שאם אדם לא היה מנקה את הגוף שלו, הוא היה חולה, רחמנא ליצול... והנה אדם זכה לנקות את הגוף שלו, והוא נותן תודה - 'רופא כָּל בָּשָׂר', שזה סובב על גשמיות העניין - איך שזכה לנקות גופו, ומסיימים: "וּמְפַלֵּא לַעֲשׂוֹת" - שזה הפלא הגדול של חיבור הגוף והנשמה!

התחלנו לדבר לעיל שהמילה 'והיה' היא צירוף של שם הוי"ה, ושונה מהצירוף שהוא 'כסדרן', שאז תחילה יש י"ה - ענין של "אתערותא דלעילא", ואח"כ ו"ה - שהוא ענין "אתערותא דלתתא". לאיכן הצירוף 'והיה' הוא בתחילה ו"ה - ענין של "אתערותא דלתתא", כי עכשיו בסוף השנה אדם צריך לעורר את עצמו - מגיע סוף השנה והוא צריך להכין את עצמו לראש השנה!

ואם 'והיה' הוא אחד מי"ב צירופי שם הוי"ה, באיזה חודש ישנו הצירוף של והי"ה? בחודש תשרי! הוא הצירוף של החודש שראשו הוא "ראש השנה!" ועל זה אומרים חכמינו הקדושים: 'אין וְהָיָה אֶלָּא לְשׁוֹן שְׁמַחָה'...

והלימוד 'למעשה' הוא, שעכשיו כשמגיעים לסוף השנה, ואנחנו מכינים את עצמנו לקראת ראש השנה - להגיע לרבינו, עכשיו הוא זמן להתעורר מעצמנו, ולא לחכות להתעוררות שתבוא מלמעלה, ועל כך מקדימין את הו"ה - צריכים להתחיל מן העקב! מן המקום הכי נמוך!

וה'עקב' נמצא ברגלי האדם, שזה מרמז על שהאדם 'סוחב' את רגליו מרוב כבידות ועצלנות, וכדברי רש"י, שזה מרמז על מצוות שאדם 'דש בעקביו', וזה נובע מתוך יאוש, שהוא חושב 'מה יהיה איתי'...

הזכרנו לדוגמא את ברכת 'אשר יצר', ואפשר להגיד שזה אחד מהמצוות שאדם 'דש בעקביו'... ראש וראשון: צריכים

היוצא מזה לעובדא ולמעשה: אדם שהוא חזק ב'כח הדיבור', והוא לוקח את הדיבור שלו ומתחיל לדבר להקב"ה, אזי יכול להיות שהוא אמנם נמצא במקום מאד מאד נמוך - בתכלית הירידה, אבל זה מה שמעלה אותו למעלה!

בליקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן י"א, רבינו ז"ל מביא את מאמר רבה בר בר חנה: 'זְמַנָּא חָדָא הוּי אֶזְלִינָן בְּסִינְתָא' - פעם אחת נסענו בספינה, 'וְחֻזְאֵי לְהָאֵי צִפְרָתָא' - וראיתי את אותה הציפור, 'דְּהוּי קָאֵי עַד קְרִסְלִיה בְּמִיָּא' - שהיתה עומדת עד קרסוליה במים, 'וְרִישֶׁיה בְּרָקִיעַ' - וראשה מגיע עד לרקיע. כלומר, היא עומדת אמנם במקום הכי נמוך, אבל מגיעה אל המקום הכי גבוה. אומר רבינו: 'הציפור' מרמז על 'הדיבור' [כי הציפורים תמיד מפטפטים], כי זה מה שיכול להעלות את האדם מן המקום הכי נמוך אל המקום הכי גבוה!

וזה מה שמתחילה פרשת השבוע: 'וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמָעוּ' - אנחנו צריכים לשמוע ולהרים את ה'עקב', שהוא המקום הכי נמוך, ורומז על אדם נמצא ב'עקב' ו'בסוף', ויש לו חלישות הדעת - 'איפה אנחנו... עוד מעט חודש אלול, וכבר צריכים לנסוע לרבינו, ומה יהיה איתנו?!'... עכשיו הוא הזמן לקיים 'וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמָעוּ' - מתחילים 'לשמוע' איך נרים עצמנו מן ה'עקב'! ומקיימים 'וְהָיָה' עֶקֶב תִּשְׁמָעוּ - 'וְהָיָה' לשון שמחה!

באותו זמן שאדם צריך לצאת לצרכיו...

ועליכן אולי מחמת זה התבטל העניין של אמירת "התכבדו מכובדים", כדי שאדם לא יעשה 'עסק' מזה, ויעשה בשקט - לא צריך אפילו לגלות, אתה נכנס ויוצא ומברך את הברכה הזאת!

כל זה נכנס בתוך ענין של **"וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמְעוּן"** - שאדם ישמע את הקול של הקב"ה במקומות הכי נמוכים והכי פשוטים שאדם עלול לחשוב 'מי צריך אותי'... על זה אומר הפסוק: **"וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמֹרָתָם וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם"** - אדרבה! עתה בסוף השנה שייקח עצמו בידיו ברצינות!

ובעיקר מן היום הזה - **חמישה עשר באב** - שעליו אומרת המשנה (שלהי תענית): **"לֹא הָיוּ יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל כַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב וְכִיּוֹם הַכְּפֻרִים"** - אלו היו הימים טובים הכי גדולים לעם ישראל! ואמנם בימינו לא מוכר זאת כ"כ, אבל אדם שהוא חי עפ"י דברי חכמינו הקדושים הוא יודע: **את יום חמישה עשר באב משווים ליום הכיפורים!**

יוה"כ הוא היום הכי קדוש בשנה - זוכים בו למחילת עוונות, באותו יום היתה קבלת התורה של הלוחות השניות כשירד משה רבינו מהר סיני עם הלוחות השניות [כמובא שם בגמרא]; **ביוה"כ אדם מקפיד לצום כמובן וכו', אבל שוכחים שזה גם "יום קבלת התורה"...** ואכן רוב היום מתפללים, אבל אלו שמדקדקים יודעים

סייעתא דשמיא לא לשכוח את הברכה, ולומר אותה [ולכן זה דבר כשיש איזה שְׁלֵט עם ברכת 'אשר יצר', ומזכיר את האדם לזה], וגם כשאומרה - **שיתבונן לרגע במה שאומר, ולא יבלע את המילים... תתבונן 'מה אתה אומר עכשיו!'** נותנים לך כזאת ברכה שאתה מחבר בה את כל העולמות ביחד! ודווקא אחר שיצאת מעשיית צרכיך - אתה זוכה לכזאת ברכה!

ולולא דמסתפינא אפשר להגיד שזה המובא בגמרא לומר למלאכים **'המתינו לי המתינו לי'** וכו', מדוע? כי אצל המלאכים לא שייך דבר זה כלל, כי הם תמיד בקדושה - הם 'שכליים נפרדים' הדבוקים למעלה בעולמות העליונים, ולא שייך אצלם כלל דבר כזה, משא"כ אדם - בשר ודם - הנמצא כאן בזה העולם, וצריך לצאת לצרכיו - אל המקום הכי נמוך, ואח"כ הוא יוצא ואומר **כזאת ברכה נוראה, הרי נכלל בזה דברי רבינו** (תורה ב' בח"ב הנ"ל) **שצריך ליזהר מקנאת המלאכים שלא יקנאו בו, ולכן לפניכן אומרים "התכבדו מכובדים"**, כלומר: **'אני עכשיו צריך להיות קצת לבד... תחכו לי'...** למה? כי אדם זוכה עכשיו בברכה זו לכזאת עבודה קדושה שאין למלאכים...

בבריאית האדם אמרו המלאכים להקב"ה (תהלים, ה): **"מָה אֶנּוּשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ"** - הלא כולו שקר וכו', וענה להם הקב"ה: לא לחינם נקראתי רחום וחנון וכו'; והיוצא מזה: **הקב"ה אומר 'אני צריך את הבן-אדם הזה!'**... ומתי מתגלה הפלא הגדול הזה?

הקב"ה עם משה רבינו, אבל מאז שפסקו מתי מדבר - היה ענין 'יחוד גדול של דיבור במדרגה גבוהה מאד', וזה לא היה כל עוד היו מתי המדבר קיימים.

והלימוד בזה מוסבר בדברי רבינו, ש'מתי מדבר' סובב על ענין שמדברים סרה על צדיקים, ולא מתקרבים אליהם, ואדרבה! מזלזלים בהם וכו', שזה היה כל העניין של חטא העגל - "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֹא יִדְעֶנּוּ מָה הָיָה לוֹ"; וכן כשהגיע ענין המרגלים שדיברו סרה על ארץ ישראל, שהיה פגם באמונת חכמים, ולכן נענשו שלא ייכנסו לארץ ישראל. ובזמן שיש כאלה קליפות - זה מחליש גם את הכוח של הצדיק בעצמו... אבל מיד כשנפסק העניין הזה, וכולם מוכנים עתה להיכנס לארץ ישראל, משה רבינו ג"כ קיבל הארה חדשה - 'שנתייחד עמו הדיבור'; זה אחד מהדברים השמחים שאירעו בחמישה עשר באב.

הגמרא ממשיכה למנות עוד כמה דברים בענין ט"ו באב, והדבר האחרון שמביאה הגמרא, שבכל ימות הקיץ היו חוטבים עצים למזבח בבית המקדש, אבל העצים היו צריכים להיות מאד מאד טובים - בלי שום תילוע וחסרון, וצריכים להיות יבשים, וכך יהיו ראויים להשימם על המזבח. אומרת הגמרא: עד חמישה עשר באב השמש בתוקפה, ויכולים לייבש את העצים ולהשתמש איתם למזבח, אבל מיום חמישה עשר

שצריכים ג"כ לתפוס שיעורי תורה ביוה"כ, זה כמו חג השבועות - קבלת התורה...

וחכמינו הקדושים כבר מקשרים את ה'ראש' וה'סוף'... כי משווים בין יוה"כ לט"ו באב, וט"ו באב הוא 'ארבעים יום קודם יצירת הולד' - ארבעים יום לפני בריאת העולם בכ"ה באלול, ואח"כ גיע ראש השנה בשעה טובה, ואח"כ יום הכיפורים שבו זוכים לסליחה מחילה, הקב"ה מכפר לנו על כל מה שעשינו כל השנה, והוא הסיום של התיקונים שמתחילים ביום הזה - חמישה עשר באב!

אם מסתכלים בקונטרס 'חדש אב מנחם ומאיר' - מדובר בו מעט מעניין יום חמישה עשר באב, ואין שמהיום הזה מתחיל כבר כל העניינים של חודש אלול - שזה כולל את הלימודים הקדושים של חודש אלול.

וזאת מובא בפירוש בגמרא (שלהי תענית) כשעוסקת במהותו של ט"ו באב, והגמרא מונה כמה דברים שאירעו ביום ט"ו באב, וראשון שבהם הוא שהפסיקו למות בו מתי מדבר שמתו מאז חטא העגל וחטא המרגלים - בכל שנה נפטרו האנשים שבין גיל עשרים לשישים, והיו חופרים קברים וכו', וזה לקח 40 שנה - מגיל 20 עד 60, ואחר 40 שנה מיציאת מצרים זה הפסיק, וכולם היו מוכנים להיכנס לארץ ישראל. וכלשון הגמרא: 'יום שִׁכְּלוּ בוֹ מְתֵי מִדְבָּר'; והגמרא אומרת שאז נתייחד הדיבור עם משה רבינו. ואמנם תמיד היה מדבר

מגל', כלומר: יום ששוכרים כאילו את הקרדום (רש"י), כי מפסיקים לחטוב עצים, וכבר לא צריכים את זה, ומעכשיו: 'מאן דמוסיף, יוסיף' - מי שמוסיף לילות על ימים לעסוק בתורה מיום ט"ו באב, יוסיף חיים על ימיו - יזכה לאריכות ימים ושנים!

הרי שיש ענין מיום חמישה עשר באב להוסיף איזה ענין בלימוד התורה; והתחלנו לדבר מהלימודים השייכים לחודש אלול, ומקובל אצל אנשי שלומינו שמתחילים עם זה כבר מט"ו באב - תיקוני זוהר, סיום מסכת תענית והתחלת מסכת ראש השנה, וכן היה מנהג אצל רבינו לומר את התנ"ך בחודש אלול (מלבד הסדר היומי) עד שמחת תורה; לימודים קדושים! כך שומרים על הדיבור הקדוש! להוסיף! וכאמור, אומרת הגמרא: 'מאן דמוסיף, יוסיף' - מוסיפין לו אריכות ימים ושנים טובים!

וכל זה מובא בקונטרס 'חדש אב מנחם ומאיר' שזכינו להוציא לאור, ועדיין נשארה כמות של קונטרסים, ונשארו עוד שבועיים - כי עוד מעט יתחילו להפיץ את הקונטרס של חודש אלול בעזרת ה' - ואשרי מי שיקח את זה עכשיו! עדיין מאירה התמונה של בנין בית המקדש על הכריכה, ואלו הם ימים אלו - אנחנו עכשיו בימים של 'בנין בית המקדש'!

כי שבעת השבועות מתשעה עד ראש השנה [עכשיו זה כבר השבוע השני] נקראים 'שבע דנחמתא' - שמנחמים אותנו! וכל הפטרות שקורין בפרשיות אלו -

באב 'תש כחה של חמה' - מתחיל לתשוש הכוח של החמה, וכבר לא כורתיים עצים בשביל המזבח, ומשתמשים רק באלו שחטבו לפניכן, שזה יספיק לכל השנה עד הקיץ הבא [היתה 'לשכת העצים' שבה שמרו עצים שהיו מספיקין לכל השנה].

ומה השמחה הגדולה בזה? כי יש ענין של 'שמחה לגמרה של מצוה'; למשל: כשאדם עושה סיום של מצוה - כמו שאנחנו עושים בשמחת תורה, או כשעושים 'סיום מסכת', וכן בסיום איזו מצוה - זה זמן של שמחה; וכן היה בט"ו באב - הסיום של המצוה לחטוב עצים!

ומה העניין של 'חטיבת עצים'? שאדם מכין את עצמו שיהיה כמו העצים שעל המזבח, דהיינו שתבער בו האש דקדושה - 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'; ענין עצים שעל המזבח מרמז כמה צריכים להבעיר את החיות של האדם, "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" (דברים כ, יט), ובתוכו יש את העצים הקדושים שעלידם יבער ליבו תמיד להקב"ה! אז כשסיימו את המצווה הזו של חטיבת עצים - היתה שמחה מיוחדת.

אומרת הגמרא [ומוסבר בדברי רש"י]: עכשיו שלא צריכים לחטוב עצים - נשאר יותר זמן ללימוד התורה... כי לחטוב עצים היתה 'עבודה שלמה' - ללכת את היער ולחטוב עצים וכו', ועכשיו כשגומרים עם זה - יש יותר זמן ללימוד התורה...

והגמרא אומרת שקראו לזה 'יום תבר

מַעֲשֵׂשׁ! אֲנִי רוֹצֶה לְהִיּוֹת עֶרְלִיקֵי־אִיד!
אֲנִי רוֹצֶה!... בזה אתה עשית את ה'חֶפֶץ'
והכלי הכי גדול, וזה יחזיק זאת לעד ולנצח
נצחים! אדם אומר: 'מה קרה עם התפילה
שלי?'... התפילה היא 'עלמא דאיתכסייא'
- אלו דברים המכוסים מאיתנו, ואנחנו לא
יודעים... אבל זה נמצא בתוך 'כִּסְפֶּת' - שזה
אף־פעם לא יישכח ולא ייאבד! זה יהיה שם
ויעמוד לימינך כשתצטרך את זה!

אדם לפעמים זורק תפילות והוא לא
רואה ישועה והוא מתייאש - 'לא פעלתי'...
אין דבר כזה! כל מילה של תפילה פועלת!
זה מונח במקום! הקב"ה שומר את זה
במקום שאי־אפשר לגעת בו, וכשתצטרך
את זה - הקב"ה מחזיק חשבון מפורט
על כל דבר! הנה אתה צריך ישועה, והנה
היא באה... ואתה תוהה: 'מאיפה הגיעה
הישועה?'... אולי לא היה לך אפילו זמן
כדי להתפלל, והנה פתאום הפתעה -
הישועה הגיעה ממקום שלא 'חלמת'...
אבל זה אינך זוכר - שאתה התפללת לפני־כן,
לפני שבוע, חודש, שנה, הרבה שנים, וזה
נמצא ב'אוצר התפילות' בשמים - במקום
שאף־אחד לא מגיע אליו, וגם המלאכים
בעצמם לא יודעים מה קורה שם... ואתה
שמת שם תפילות בתור 'פיקדון', ועכשיו
הגיע הזמן שתבוא הישועה שלך...

הגמרא אומרת, שאחד מהדברים של
ט"ו באב הוא ענין של שידוכים, וכמובא
במשנה הן לגבי ט"ו באב והן לגבי יוה"כ
- היה מקום שהיו שידוכים; הבנות היו
יוצאות ומוכנות להתחתן, ומי שצריך

מפרשת ואתחנן עד נצבים וילך - כולן
פרקים מספר ישעיה הנביא המדברים
מהנחמה שתהא בעת הגאולה במהרה
בימינו, וכל הצדיקים מפרשים את זה:
אכן סבלנו כמעט אלפיים שנות גלות
מאז חורבן בית־המקדש, אבל כל זה הוא
הכנה לגאולה! כל האושר וכל הדברים
הנוראים והנפלאים שיהיה לעם־ישראל
בביאת הגואל, זה בלתי אפשרי בלי ההכנה
שלנו בכל ימי הגלות! אדם אומר: 'מי יש
לו כוח לסבול כל זאת?'... אבל בעזרת
ה כשיגיע משיח־צדקנו במהרה בימינו,
ותתגלה הטובה לעם־ישראל, יראו הכל
שהיה כל זה בתור 'הכנה'! הכל היה בגדר
של 'וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן' - תחזיק מעמד
בשעת ה'עקב'! אמנם אתה מרגיש עצמך
בשפל־המצב - במקום הכי גרוע, אתה מרגיש
שזה הסוף וה'עקב'... דייקא אז 'תִּשְׁמְעוּן'!

בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן קס"ט,
רבינו ז"ל מסביר את הפסוק הזה ואומר
שהענין של 'וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת
הַמְּשֻׁפָּטִים הָאֵלֶּה' הוא ענין של התבודדות,
שאדם שופט את עצמו, שזה ענין של
'התבודדות' - אדם יש לו 'כח הדיבור',
תנצל את הדיבור להקב"ה!

הזכרנו לעיל את מאמר הרמב"ן הקדוש
על הפסוק "אם תִּעְרֶוּ וְאם תִּעְוְרוּ אֶת
הָאֱהָבָה עַד שֶׁתִּחְפֹּץ" - לעשות 'חֶפֶץ'
להתעוררות! ומהו ה'חֶפֶץ' הכי גדול
שאדם יכול לעשות לעצמו? תפילה! אדם
מתפלל להקב"ה: 'רְפוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי
רוֹצֶה לְחַזֵּר בְּתִשְׁבּוּחַ! אֲנִי רוֹצֶה לְהַתְחִיל

ישועה - זה בט"ו באב! **עכשיו זה זמן מאד מאד מסוגל לפעול שידוכים!** [ולכן אשרי מי שיסייע או יפיץ את הקונטרס הזה, ויהיה לו חלק גדול בעניין הזה - אדם יקרא ויראה את העניין הזה, ויזכה לפעול ישועה].

וכשמדברים מעניין של **שידוכים** - מדברים מעניין של **שלום-בית**, וכן מעניין של **ילדים** ושל **חינוך ילדים**; הכל תלוי בזה! כי ההתחלה היא 'שידוכים' - שאדם צריך להתחתן, ואכן זה חסד גדול מהקב"ה שאדם זוכה להיכנס לחופה בשעה טובה ומוצלחת, ולבנות בית נאמן בישראל - איזה חסד עליון מהקב"ה, וכמה צריך להודות להקב"ה שזכה למצוא את בת/בן זוגו! **אין מילים להודות להקב"ה על זה!** כמה תפילות אדם מתפלל שיזכה לזה, והקב"ה עוזר לו, כמה צריך להודות להקב"ה! **ממש לא להפסיק להודות!**

ואכן, מוהרא"ש אמר שכדאי לאדם להגיד 'הלל' ביום חתונתו, כדי להודות להקב"ה על החסד הגדול שעשה עמו, ותמיד להזכיר את זה לעצמו!

וזו הסגולה הכי גדולה **לשלום-בית** - **שאדם זוכה לתת להקב"ה על שזכה להתחתן!** הוא נשוי כבר עשר שנים, עשרים שנה - זה לא משנה, בתוך ההתבודדות היומית הוא אומר **'רבונו של עולם, תודה שזכיתי להתחתן ויש לי אשה וילדים'** -

ומיום חמישה-עשר באב מתחיל העניין שבהם 'בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים'; זה זמן מאד מסוגל ועת-רצון נפלא לפעול את הישועות האלו! הן **השידוך בעצמו** - שזוכה להתחתן בשעה טובה ומוצלחת, והן **השלום-בית** - כי אדם שמתחתן ואח"כ הוא לא שומר על השלום-בית שלו - מה הרוויח בזה?... **אשרי המתפלל תמיד שיזכה לשלום-בית אמיתי, ואם זכה לילדים - יחנך אותם בקדושה וטהרה, וישמור עליהם!**

זה ה'**יום-טוב הגדול**' שמתחיל עכשיו - **בחמישה-עשר באב**, וזה ממשיך אל הימים הקדושים; ט"ו באב הוא ארבעים יום עד תחילת הבריאה בכ"ה אלול, ואח"כ ראש השנה בעזרת השם, וכתוב בספרים הקדושים (מובא בדברי הרה"ק ממונקאטש זי"ע):

"חמשה עשר באב" עולה בדיוק כמספר **"כתיבה וחתמה טובה"**, ואכן כך נוהגים לאחל האחד לחברו: **"כתיבה וחתמה טובה"**, והקב"ה יעזור שנזכה באמת לשנה טובה ומבורכת, וכל הישועות לכל עם-ישראל בכלליות ובפרטיות, ונזכה לשנת גאולה וישועה, משיח צדקנו יבוא ותהא הגאולה השלימה!